

CAPITULATIE

dat hij door de Japanners niet eens als krijgsgevangene zou worden behandeld: hij was immers niet in het gevecht gevangen genomen en de inrichting van kampen zou de overwinnaar maar last bezorgen. Een ieder had in elk geval uit de bewoordingen van ter Poortens proclamatie afgeleid dat de overgave een feit was en dat een daartoe strekkend aanbod door de vijand was aanvaard, zodat er geen schot meer zou vallen.

Die conclusie was voorbarig.

★

Op zaterdagavond had kolonel Sjoji zich bereid verklaard, de capitulatie van de strijdkrachten die zich op en bij de Bandoengse hoogvlakte bevonden, nader te regelen, maar de Japanse opperbevelhebber, generaal Hitosji Imamoera, was daarmee niet accoord gegaan.

Toen deze, pas in Batavia aangekomen, er omstreeks middernacht van in kennis werd gesteld wat Sjoji had bereikt, besepte hij onmiddellijk dat de kolonel zijn doel veel te laag had gesteld: wilden de Nederlanders een luchtbombardement van Bandoeng voorkomen, dan diende men als prijs niet een *gedeeltelijke* capitulatie te eisen, maar een *algemene*, die dus geregeld moest worden met de hoogste Nederlandse gezagdragers: de gouverneur-generaal, de legercommandant. In de vroege uren van zondag ging radiografisch bericht naar Sjoji dat de Japanse opperbevelhebber die twee hoogste Nederlandse gezagdragers 's middags om twaalf uur in Soebang wenste te ontmoeten – deze mededeling was het waarmee een van Sjoji's stafofficieren zondagochtend vroeg in hotel *Isola* verscheen waar generaal Pesman zich bevond. Pesman lichtte telefonisch generaal ter Poorten in en deze bracht, gelijk reeds vermeld, omstreeks half negen Imamoera's wens aan van Starckenborgh over.

Van Starckenborgh weigerde die wens in te willigen.

Er waren verscheidene motieven die hem daartoe brachten.

Als gouverneur-generaal was hij inderdaad niet alleen hoogste vertegenwoordiger van Nederland en hoofd van het Nederlands bestuursapparaat geweest maar ook opperbevelhebber van alle in Indië aanwezige Nederlandse strijdkrachten – dat opperbevelhebberschap had hij evenwel neergelegd. In een telegrafische gedachtenwisseling met de Nederlandse regering te Londen was namelijk enkele dagen eerder komen vast te staan dat het in Indië onder geen beding mocht komen tot een algemene capitulatie. Om die te voorkomen waren twee maatregelen getroffen. Van Starckenborgh had op woensdag 4 maart zijn opperbevelhebberschap